

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 84

van **AN MOERENHOUT**

datum: 3 januari 2022

---

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR,
BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Vlaams mensenrechteninstituut - Toegang voor Nederlandstalige Brusselaars

Op 17 december 2021 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams mensenrechteninstituut goed.

1. Kan de minister verduidelijken waar Nederlandstalige Brusselaars voortaan terecht kunnen voor klachten en kwesties omtrent gemeenschapsmateries? Kunnen zij hiervoor nog steeds bij Unia terecht of krijgen zij ook toegang tot het Vlaamse mensenrechteninstituut?
2. Kunnen Vlamingen en Brusselaars voor federale materies nog steeds bij Unia terecht?
3. Zal het nieuwe instituut voor zowel gewestelijke als gemeenschapsmateries bevoegd zijn?
4. Op welke manier zal de minister ervoor zorgen dat het nieuwe instituut geen versnippering in de hand werkt en de burger duidelijk zal weten waar hij terecht kan?
5. Waar zullen Franstalige, Duitstalige of anderstalige burgers terecht kunnen die discriminatie ervaren in Vlaanderen?
6. Waar kunnen Vlamingen en Nederlandstalige Brusselaars terecht die discriminatie ervaren in Wallonië?

**Vlaams
Parlement**

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 84 van 3 januari 2022

van **AN MOERENHOUT**

Naar aanleiding van de oprichting van het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI), dat als gelijkheidsorgaan ook klachten over discriminatie zal behandelen, stelt u vragen over de materiële en territoriale afbakening van de bevoegdheden van deze instelling ten opzichte van de bestaande instellingen op de andere bevoegdheidsniveaus.

Het VMRI er zal zijn voor alle burgers en bevoegd voor alle Vlaamse materies, zowel gewest- als gemeenschapsmateries. De bescherming van mensenrechten in ons land, en daarbinnen ook het recht op gelijke behandeling, is een accessoire en exclusieve bevoegdheid. Daarenboven loopt, overeenkomstig het verticaliteitsbeginsel, de handhavingsbevoegdheid parallel met de normeringsbevoegdheid: elke overheid is autonoom bevoegd om de eigen normen te handhaven.¹ Dat betekent dat de overheden alleen de bevoegdheid dragen om elk binnen hun eigen bevoegdheidsdomeinen de bescherming van die rechten te gaan afdwingen.

De bevoegdheidssfeer van Vlaanderen reikt eveneens tot in Brussel. Volgens de Grondwet gelden de decreten van de Vlaamse Gemeenschap niet alleen in het Nederlandse taalgebied, maar gelden zij ook "ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten of hun organisatie moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene [...] gemeenschap". Concreet betekent dit dat de Vlaamse Gemeenschap, en bijgevolg het VMRI, bevoegd zal zijn om de mensenrechten te bevorderen en discriminatie tegen te gaan ten aanzien van de eentalig Nederlandstalige instellingen in Brussel. Te denken valt aan discriminatie bij de toegang tot onderwijs (een Nederlandstalige school), toegang tot Nederlandstalige culturele instellingen (bv. Ancienne Belgique) of toegang tot een door Vlaanderen (Kind & Gezin) erkende kinderopvang.

Net zoals in Vlaanderen, zijn er binnen Brussel ook verschillende andere bevoegdheidsniveaus actief: de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie, het Brussels Gewest of de federale staat. Indien de discriminatieklacht aanknoopt bij de materiële bevoegdheidssfeer van deze overheden zal – naar gelang de grond waarop men wordt gediscrimineerd – Unia² of het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen³ bevoegd zijn.

---

¹ K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, De federale bevoegdheden, Antwerpen, Intersentia, 2019, 118.

² Unia is een interfederaal instelling, bevoegd voor de gronden huidskleur, een zogenaamd ras, nationaliteit, afkomst, nationale of etnische afstamming, handicap, leeftijd, seksuele geaardheid, geloof of levensopvatting, vermogen, burgerlijke staat, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, gezondheidstoestand, fysieke of genetische eigenschap, geboorte, sociale afkomst, samenstelling van het gezin. Unia werd opgericht bij samenwerkingsakkoord tussen de volgende overheden: de federale staat, het Waalse Gewest, het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en, als gezamenlijke partij, het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap (waartoe ook de Vlaamse Gemeenschapscommissie behoort). Alle partijen behalve drie 'gebundelde' Vlaamse overheden blijven partij bij het samenwerkingsakkoord.

³ Het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen is een federale instelling bevoegd voor de discriminatiegrond geslacht en geslachtsgerateerde kenmerken. Het IGVM sloot ook samenwerkingsprotocollen af met het Waalse Gewest, Brussels-Hoofdstedelijk Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschap om op te treden binnen hun bevoegdheidssfeer. De Genderkamer is momenteel bevoegd voor deze gronden binnen de materiële bevoegdheidssfeer van Vlaanderen, en zou opgaan in nog op te richten VMRI die bevoegd zou worden voor alle discriminatiegronden in de Vlaamse antidiscriminatiedecreten (behalve taal).

Ook Vlamingen zullen, voor zover ze een klacht hebben die aanknoopt met de bevoegdheidsfeer van de federale staat, nog bij Unia of het IGVM terecht moeten. De federale antidiscriminatiewetten zijn immers van toepassing op de beleidsdomeinen die onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen, zoals arbeidsbetrekkingen en het reizigersvervoer per spoor. Te denken valt aan een klacht over de dienstverlening van de NMBS, of over discriminatie op grond van geslacht door een werkgever tijdens een sollicitatie.

Het is niet de woonplaats van de burger die bepalend is, niet de plaats waar de feiten plaatsvonden, maar wel de bevoegdheid waarop de feiten betrekking hebben. Alle burgers, Vlamingen, Brusselaars, ook Walen, maar ook pakweg Nederlanders, Duitsers en Amerikanen, zullen bij het VMRI terechtkunnen voor de behandeling van klachten, voor zover die te linken zijn aan de domeinen en sectoren waarvoor Vlaanderen bevoegd is.

In geval van betwisting over welk overheidsniveau bevoegd is, blijkt uit rechtspraak⁴ dat "het zwaartepunt van de zaak" bepalend is in zaken die aansluiten bij zowel deelstatelijke als federale materies. Wanneer er geen duidelijke aanknopingspunt kan worden aangeduid met een federale of deelstatelijke materiële bevoegdheid, dan zal de federale overheid bevoegd zijn krachtens haar residuaire bevoegdheid.⁵ Concreet zal in dat geval de federale antidiscriminatieregelgeving toepassing vinden en afhankelijk van de discriminatiegrond Unia of het IGVM bevoegd zijn.

Bovenstaande kan in een overzichtstabel worden weergegeven:

AANKNOPINGSPUNT?	Discriminatiegrond geslacht en geslachtsrelateerde kenmerken	Alle andere discriminatiegronden
Aanknopingspunt met de bevoegdheidssfeer van:		
- Federale Overheid - Waals Gewest - Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Duitstalige Gemeenschap - Franse Gemeenschapscommissie - Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen	Unia
- Vlaams Gewest - Vlaamse Gemeenschap - Vlaamse Gemeenschapscommissie	Vlaams Mensenrechteninstituut	
Aanknopingspunt met bevoegdheidssfeer van meerdere overheden:		

⁴ Brussel, 8 september 2015, 2014/AR/2354.

⁵ Zie bv. R.v.St., afd. wetg., advies nr. 25.131/VR/8 van 18 november 1996 over een voorstel van decreet 'houdende regeling van het recht op vrije nieuwsgaring en de uitzending van korte berichtgeving door de omroepen', opm. 15.

☐ ZWAARTEPUNT = bevoegdheidssfeer van de Vlaamse overheid	Vlaams Mensenrechteninstituut	
☐ ZWAARTEPUNT = bevoegdheidssfeer van de andere overheden	Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen	Unia
Geen duidelijk aanknopingspunt:	Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen	Unia

Ik ben me er niettemin van bewust dat de bevoegdheidsverdeling in ons land complex is en het niet altijd even gemakkelijk te bepalen is. Daarom is het belangrijk dat de structuur waar we naartoe gaan, een klantvriendelijke structuur moet zijn. Burgers moeten op een laagdrempelige manier toegang kunnen krijgen tot de bevoegde instelling, ongeacht de discriminatiegrond of de materie waarop de zaak betrekking heeft.

Daarom pleit ik ervoor om de **laagdrempelige toegang tot alle mensenrechteninstellingen** in ons land nog te verbeteren. Er moet een klantvriendelijk systeem worden ontwikkeld, bijvoorbeeld een uniek loket, zodat alle burgers op een zo eenvoudig mogelijke wijze de weg vinden naar de bevoegde instelling. Dergelijk systeem zou kunnen worden uitgewerkt in een **samenwerkingsakkoord**.